UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Post meridiem

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

Visual Library

aliq̄d accipiat a dn̄o. ꝛ Matt. xvij. hr̄ exēplū de demōe lunatico quē nō potuerūt diſcipuli eycere ꝓpter incredulitatē. ſ. Defide aūt mlier chananee hr̄ triplex teſtimoniū in euāgelio

¶Primū eſt teſtimoniū acceſſiōis.
¶Scdm̄ eſt ↄfeſſionis.
¶Tertiū eſt approbatiōis.

Primū igit̄ qꝛ vicȝ ad chr̄m Ro. v. Acceſſum hēmus ꝑ fidē ad chr̄m. Egreſſa ꝛ mulier hec a finibꝫ tyri ꝛ ſidonis: acceſſit ad chr̄ꝫ credēs ab eo obtiere r̄mediū. Chry. Chananei q̄ expulſi fuerāt vt n̄ ꝑuerterēt iudeos hi appuerūt iudeis prudentiores vt exirēt a finibꝫ ſuis ꝛ termis ſuis ꝛ accederēt ad chr̄m. Orig. Mira res: ecce mulier caput pcti: arma diaboli ꝛc̄. Moralr̄: hec mlier eſt aīa peccatrix ꝑ pniam a finibus pctōꝝ egreſſa. Tyr⁹ q̄ppe interp̄tat̄ anguſtia. Sidon ꝟo venatio: ꝛ ſignāt regiones pctōꝝ q̄ ſūt fines miſabilis anguſtie: ꝛ venatiōes diabolice. Teſtimoniū igitur vere fidei eſt cū alijs ꝑ pniaꝫ a finibus pctōꝝ egredit̄ nec hoi ſufficit a pctis egredi niſi fugiat occaſiōes. Aug. Finitiones pctōꝝ exire ē pctōꝝ cāſ excidere ꝛ eoꝝ ſuggeſtiōibꝫ aditū nō indulgere. Inuehe ↄ eos q̄ occaſiōes pctōꝝ nolūt fugere: puta ↄſortia: aſpect⁹: familiaritates ꝛc̄. ¶Secundū eſt teſtim ↄfeſſiōis: qꝛ chr̄m ↄfitet̄ deū et hoieꝫ. glo. deū vbi dn̄ꝫ vocat hoieꝫ vbi dr̄ filiū Dd̄. Orig. Hec mlier nō fuit oracul' inclitata nec doctnis ſalutaribꝫ ibuta: ꝛ tn̄ ieſū veꝝ deū ↄfeſſa ē di. Miſere mei ꝛc̄. ¶Tertiū ē teſtioniū approbatōis: qꝛ vicȝ dn̄s ieſus hui⁹ mlierꝫ fidē approbat ſiue approbauit di. O mlier mag ē fides tua: fiat tibi ſic̄ ꝛc̄. Chry. Qꝛ magna eſt fides copioſa effuſa eſt tibi gr̄a. Vn̄ pꝫ q̄nti meriti eſt fides apd̄ deū. Exēplū habem⁹ in abraā: de q̄ Gen̄. xv. Credidit abraā deo et reputatū eſt ei ad iuſticiā. Exemplū etiā de Cēturiōne. Mat. viij. Idē de b. ꝟgine maria: cui dixit helizabet: Beata q̄ credidiſti ꝑficiēt̄ in te ꝛc̄. Ecci. j. Beneplacitū eſt deo fides et māſuetudo.

Tertius arti. Audi. ꝛc̄. Sed notare q̄m nihil ꝓderit fides oris niſi ꝛ op⁹ fidei ↄſonet. Nā vt iura dicūt Verba ſūt cū effectu accipiēda. ꝺ pe. di. j. §. Hec aūt verba. et. ff. qd̄ q̄ſqꝫ iuris in alteꝝ ſtatuerit. l. j. §. hec aūt. Nā q̄d alicui ꝓdeſſet: credo, firmit̄ q͛ hec eſt via ſecura: et illa ꝑiculoſa: ꝛ tn̄ ꝑiculoſā aggredit̄. Expone ꝛ applica: notādo illud Jaco. ij. Fides ſine opibus mortua eſt.

¶Poſt meridiem

Ecce aſcendimus ꝛc̄. Hec eſt volūtas dei ſctificatio vr̄a ꝛc̄. j. Theſ. iiij. Hec eſt volūtas dei vt aſcēdaꝫ hieroſolymā. In ꝟbis apl'i tria ſunt ↄtēplanda ad hec obſuanda. Benignitas diuīe volitationis: hec eſt volūtas ꝛc̄. Veritas ſpecificatiue modificatiōis: vt abſtineatꝫ vos ꝛc̄. Firmitas ↄfirmatiue rōis: q̄m vindex eſt dn̄s ꝛc̄. De p̄mo Leui. xj. Scti eſtote q̄m ego ſctūs ſum. De ſcd̄o ad Tituꝫ. ij. Sobrie ꝛ iuſte ꝛ pie ꝛc̄. De tertio Eccs. xij. Cūcta q̄ fiūt adducet de⁹ in iudiciū ꝓ omni errato.

¶Ecce ꝛc̄.

Primus arti. An ↄtritio ſit dolor voluntarie aſſumpt⁹ ꝓ pctis. Q, nō. Dolor eſt in pte ſenſitiua: nō aūt ↄtritio. Ecōtra. Eſt auctoritas mgroꝝ Rich. Bona. in. iiij. di. xvj. ſicut pctm̄ ꝑpetrat̄ ꝑ ↄſenſū: ecōtra delet̄ ꝑ diſſenſuꝫ volūtatis rōnalis Et qꝛ diſſenſus ab ea re quā īpoſſibile eſt nō eſſe gn̄at dolorē: vt dr̄ Aug⁹. Ideo dicendū q͛ ↄtritio eſt dolor ꝑ eſſentiā. Sed notandū q͛ dolor dr̄ dupl'r. Vno mō ipſe diſſenſus volūtatis. Alio mō paſſio reſultās in ſenſualitatē: ꝑ quā hō ꝓrūpit in lachrymas. Diſſenſus ḡ ille eſt de eſſentia ↄtritiōis: ſed paſſio illa eſt effectus eius. Hec Bona. ¶Pro fund. Volūtarie cadit hō in pctm̄. Ideo Alan⁹ in ꝓuerbijs. Cur ꝓprio caput enſe ſecas: cur ſponte cathenas demonis incurris cū ſua iuſſa ſubis Unde ꝛ phs dicit in ethicis. In nobis eſt vt boni efficiamur aut praui. Volens ergo malus quicūqꝫ malus eſt: ideo etiaꝫ a peccato nō niſi voluntarie reſurgit homo Querit̄ ergo An ↄtritio ↄueniēter diffinatur ꝛc̄. Dic rn̄. vt ſ. q͛ in ↄtritione tria ſunt attēdēda Qd̄ ↄteritur. ſ. cor peccatoris qd̄ eſt q̄ſi vas fictile plenū veneno peccati. Secundū eſt ad qd̄ ↄtritio terminat̄

vicꝫ vt coꝛ emolleſcat: quia duruꝫ eſt: vel
melius vt peccati delectatio totalit̄ effun
datur: ideo dicit̄ ↄtritio: nō fractio. Quia
ſm Ph̄m. iiij. meteo. fractio eſt in partes
maioꝛes: ↄtritio in minoꝛes ſiue ī minu-
tas: p ↄtritionē ꝫ totaliter amouet̄ pecca
ti delectatio que etiā remouet̄ ꝑ penā eter
nam vbi etiā eſt ↄtritio: iuxta Eccl'iaſti.
xxvij. Cōterit̄ cum derelinqnte derelictū:
Sꝫ aliter in hac vita eſt ↄtritio ꝑ grām: ⁊
aliter in pena eterna. Quia in inferno ↄte
ritur q̄ſi in puluerē: nō vt aliud vās fiat:
quia de impijs dr̄: nō ſic impij nō ſic: ſꝫ tā-
q̄ꝫ puluis quē proijcit ventus a facie ⁊c.
Sed cōtritio gratie eſt ad refoꝛmandum
vas nouū et ſolidū ꝑ humoꝛē charitatis
et lachꝛymaꝝ. ¶ Tertiū autē ↄſideran-
dum in hac ↄtritione eſt illud a quo cōte
ritur coꝛ: et hoc eſt duplex mola: vna ſur-
ſum eleuans: et hec ſpes venit ex ↄſidera
tione miſcdie diuine. Alia deoꝛſum depꝛi-
mens: vel timoꝛ pene ex ↄſideratiōe diui-
ne iuſticie ꝑueniens. Et de his molis dici
tur Deuterono. xxiiij. Non accipies loco
pigneris: inferioꝛē et ſuperioꝛem molam:
Hec Bonauentu. Vtraqꝫ ergo mola eſt
neceſſaria. Nam Cain qui ſolū habuit v-
nam. ſ. timoꝛē: perijt. Alij autē de dei mi-
ſericoꝛdia ſecluſo timoꝛe nimis ꝑ̄ſumen-
tes interibunt. Neceſſaria ergo nobis eſt
ſpes cum timoꝛe ſi volumus ꝑ penitentiā
hieroſolymā aſcendere. ¶ Figura Gene.
xij. Abꝛaam ſtatim vt egreſſus eſt de ter-
ra ſua tetendit tabernaculum ſuū habēs
ab occidēte bethel. et ab oꝛiente hai. Qꝛ
homo in aduerſis debet habere ſpem q̄
ſignificat̄ in bethel: quod interp̄tat̄ dom⁹
dei. In proſperis aūt debet habere timo
rem ratōne peccatoꝝ ſuoꝝ ex ↄſideratiōe
diuini iudicij: vel toꝛmentoꝝ inferni: qd ſi
gnatur in hai: quod interp̄tatur vita val
lium: q̄ eſt vita ſoꝛdium peccatoꝝ: vel q̄-
ſtio vite que erit in iudicio: vel abyſſus in
quo notat̄ timoꝛ iferni. Unde Pſal. Si-
mul iungit ſpem et timoꝛē: cū dicit Bene
placitū eſt domino ſuꝑ timētes eū et his
qui ſperant ſuꝑ miſcdia eius.

¶ SEcundus articulus. In ꝑ̄cedēti ⁊c.
Nunc de ſecūda et tertia vbi etiā poſ
ſimus addere tertiam. ſ. prudentie ſaga-
citatem. De his ergo trib⁹ dicendū eſt in
hoc ſermone.

¶ Primo de humilitatis ſue ſimplicita-
te.

¶ Secundo de prudentie ſagacitate.

¶ Tertio de ſue ꝑſeuerātie ſtabilitate.

¶ Primo de ſua hūilitate: humillime ei ſup
plicauit ad miſericoꝛdiā ↄfugiens. Aug.
Conſidera pulcram huius mulieris men
tem: vide quid dicat. Non inquit bonum
in actibus meis: nō mihi de ↄuerſatione
iuſticia: ad miſericoꝛdiā dei confugio: vbi
nō ſeductoꝛie requirit̄ locus ſaluādi: non
petit Jacobū: nō rogat Joannē: nō acce-
dit ad Petrū: ſed hoc intermittēs ſuſce-
pit in ſe penitētie patrociniū: et ſola cucur
rit ad dominū et dicit: Miſerere mei fili
Dauid: Ideo carneꝫ ſuſcepiſti vt ego lo-
quar ad te. et cū fiducia petens inſtar im-
poꝛtuneꝫ vocem exaggerat dicēs: Miſe-
rere mei fili Dauid. Chꝛy. Miſerere mei
Modicus ſermo: ſed immenſum benigni
tatis ↄtinet pelagus. Sicut et aīa pec-
catrix ad miſericoꝛdiā debet ↄfugere: nō
ſe iuſtificādo: ſicut faciebat phiſe⁹: ſed ſe
humiliando ſicut publicanus Luce. xviij.
Et detegēdo ēt miſeriā ſuaꝫ: qd fecit cha
nanea di. Filia mea male a demonio ve-
xatur. Raban⁹. Siqs habet ↄſcientiā ali
cuius vicij ſoꝛde pollutaꝫ: filiā habet a de
monio vexataꝫ. Chꝛyſ. Grandis demon
peccatū eſt. Idem: Maleꝫ vexatur anima
quando vexatio non ſentitur: peius quā-
do moꝛbus deſperatur: peſſime q̄n medi
cus ↄtemnitur. ¶ Secūdo de ſue prudē-
tie ſagacitate. Orige. O prudētia femine
nō iuit ad homies ſeductoꝛes: nō ſecuta
eſt vates fallaces: nō q̄ſiuit ligaturas ina
nes: aut ad falſa ↄfugit ꝑ̄ſidia: ſed omneꝫ
diaboli cultū relinquēs venit ad dominū
ieſum ſaluatoꝛē omniū et dicit Miſerere
mei dn̄e fili Dauid. Apparuit etiā ſua pru
dentia magna in eo q̄ dn̄o dicēti: Nō eſt
bonū ſumere panem filioꝝ et mittere ca-
nibus: reſpondit: etiā dn̄e: Nā et catelli ⁊c.
Chꝛyſ. Neqꝫ cōtradicere auſa eſt neqꝫ cō
triſtata in alioꝝ laudib⁹ neqꝫ moleſtata i
ꝓꝓꝛio conuicio. Unde dicit etiā: Nam et
catelli edunt de micis que cadunt de mē-
ſa dominoꝝ ſuoꝝ. Ille dicit: nō eſt bonuꝫ:
et hoc eſt etiam vtiqꝫ domine. Ipſe iude-
os filios vocat: hec autē domios. Ipſe ca

nem nomiauit: hec autē et opꝰ canis adiecit. Acſi dice. Si canis ſum: nō ſum aliena: canē me dicas ergo nutri me vt canē nō poſſum relinquere mēſam domini mei ¶ Tertio de ſue ꝑſeuerantie ſtabilitate: q̄ patz Primo quia non ceſſauit a petitione ꝓpter chriſti taciturnitatē qui primo non reſpondit ei verbū. Gloſa. differēdo ⁊ nō reſpondendo patientiā mulieris ⁊ ꝑſeuerantiam. Nihil reſpōdit. O mirū et inauditum negocium: hec flebilis mulier obſecrat: clamat: plorat: ⁊ ꝯſolator omniū lugentium nō reſpondit ei verbum. Beda. Ideo diſtulit nō: ꝙ miſere preces deſpiceret: cū dicat Pſal. Deſiderium pauperuz exaudiuit dominus. et ꝙ plus eſt: preparationē cordis eoꝝ audiuit auris tua. ſed ideo tacuit fons vite et medicus ꝑtraxit medicinā vt demonſtraret nobis huius mulieris ꝑſeuerantiam imitabilem. Itez diſtulit beneficiū curationis vt cū maiori gratiarūactione reciperetur. Item ſm Hieronymū: vt multis deſideriū amplius accenderetur. Quia ſicut dicit Grego. Sancta deſideria dilatione creſcūt: ⁊ ſi dilatione deficiunt: deſideria nō fuerūt. Itē ſecundo nō deſtitit hec mulier ꝓpter reſpōſionem negatiuam domini di. Non ſum miſſus niſi ad oues que perierūt ⁊c̄. quod eſt itelligendū ꝑ̄ncipaliter ⁊ regularit̄ ad predicandū in ꝓpria perſona. Hanc q̄ppe reſponſionem dedit dominꝰ poſtq̄ diſcipuli ignari (vt dicit Hierony.) diuini myſterij ⁊ miſericordia moti rogauerūt dicētes: Dimitte eam quia clamat poſt nos. Tunc em̄ dicit: Non ſum miſſus ⁊c̄. Origenes. O domine quid eſt hoc verbum: que eſt iſta excuſatio: nunq̄d factꝰ es homo vt tm̄ ſaluares angulum plebis iudaice ⁊ integrū munduz relinq̄res: Et nunc hec miſera gentilis obſecrat: rogat ꝓ filia et tu dicis: Non ſum miſſus ⁊c̄. Hac tamen reſponſione non obſtante acceſſit ꝓpius cuz maiori deſiderio: et adorauit eū dicens: Domine adiuua me. Item tertio nō deſtitit ꝓpter exprobrationē ſui generis: quia dicit ei dominus: Nō eſt bonuz ſumere panem filioꝝ ⁊c̄. imo ipſa humiliter et prudenter reſpondit perſeuerās in prece: Etiā domine: nā et catelli edūt ⁊c̄. Unde tandē meruit audire vocem iocūditatis: O mulier cui caro et ſanguis iſta non reuelauit: magna eſt fides tua Maior q̄ꝫ Marthe que di. Joan. xj. Dn̄e ſi fuiſſes hic frater meus nō fuiſſet mortuus. Maior q̄ꝫ Reguli Joan. iiij. dicēs: Deſcende priuſq̄ꝫ moriat̄ filius meus: ideo dicit ei dominꝰ: fiat tibi ſicut vis: et ſanata eſt filia eius ex illa hora. ſ. corpore ⁊ aīa. Ber. Magna fides mag̃ meret̄. Quātuz em̄ i bonis domi fiducie: ſpei q̄ꝫ poſueris: tantū poſſidebis. Patz ergo q̄ntum valeat apud deum ꝑſeuerantia cum fide et ſpe. Exemplū huius etiā habemꝰ. ij. Paralip. xx. in Joſaphat q̄ dicit: Credite in domino deo et ſecuri eritis: vnde ipſe victoriam obtinuit. Exemplū etiā de ſeptē fratribus. ij. Machab. vij. Uide ibi Pſalm̄. Protector eſt oīm ſperantiū in ſe.

Tertius articulus. Audiſtꝫ ⁊c̄. Un nullatenus eſt diffiniendū de dī miſericordia ſi volumꝰ ad deum humiliter ꝯuerti. Sed notate: q̄m ſicut habet̄ ō pe. di. j. Deus qui miseret̄ omniū: ſed nō aſſidue peccare volētiū. Sed forte dicūt aliqui: etſi voluptates corporis querimus: ſi bona tēporalia diligimꝰ ⁊ cumulamus: ſi officia et beneficia nobis ꝓuidemus: q̄d iniuſte deo facimus: nō credimꝰ ꝙ ꝓpter huiuſmodi nos damnare velit. Notate ꝙ lex dicit. In maleficijs voluntas: nō opus exitꝰ inſpicit̄. C. ad l. corneliā de ſiccarijs. l. his qui cum telo ambulant: poſſet poni cauſa iuxta legem. ¶ Sed detur aliud exemplum de eo qui ſtudet facere proditionem regis: ꝙ ſi venerit in regis noticiam: punietur capite tanq̄ꝫ reus leſe maieſtatꝭ ⁊c̄. Ubi rex certus eſſet ꝙ talis nullam penitus iniuriam facere poterat. Expone ⁊ applica: notando ꝙ quicunq̄ꝫ dei mandatum traſgreditur: q̄ntum in ſe eſt proditionem regni dei facit cum obedientiam deo debitaz diabolo exhibet q̄nq̄ꝫ realiter deo nullam leſionez et detrimentū facere poſſit. Sed ſicut dicit Auguſtinus. xiiij. q. v. Siquid. deus interrogat cor: nō manum interrogat.

¶ Feria. ſecūda poſt. ij. dominicā q̄dtrageſime.